

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

Електронне видання

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів 1 курсу денних факультетів

**Харків
2012**

Тематика курсових робіт з історії держави і права України (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”, напрям підготовки 6.030401 “Правознавство”) для студентів 1 курсу денних факультетів / уклад.: В.Д. Гончаренко, М.Ш. Киян, Д.А. Шигаль та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 29 с.

У к л а д а ч і: В.Д. Гончаренко,
М.Ш. Киян,
К.М. Лісогорова,
В.А. Лизогуб,
Т.О. Матвєєва,
Ю.М. Походзіло,
І.М. Скуратович,
Д.А. Тихоненков,
М.М. Шевердін,
Д.А. Шигаль

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 10 від 14.12.2012 р.)*

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – одна з найважливіших форм самостійної роботи студентів. Написання роботи сприяє поглибленому вивченню відповідного розділу історії держави і права України, потребує тривалого опрацювання навчальної та монографічної літератури, документів, пам'яток права.

Тему курсової роботи студент обирає з переліку, що міститься в цьому виданні. До кожної теми додається орієнтовний список рекомендованої літератури. Студент може за бажанням доповнити план або змінити послідовність питань, використати додаткову літературу. Проте наведений мінімум питань та джерел треба розглядати як обов'язковий.

Опрацьовуючи літературу, можна виписувати окремі цитати чи самостійно формулювати їх основні положення з посиланням на джерела (вказувати прізвище та ініціали автора, назву роботи, місто та рік видання і сторінку). Виписки доцільніше робити на окремих папірцях або картках, групуючи їх відповідно до питань плану, це допоможе правильно оформити роботу.

Структура курсової роботи має бути такою: передмова, основна частина, висновки. У передмові необхідно охарактеризувати тему роботи в цілому, визначити хронологічні рамки, викласти відповідні загальні історичні умови. Основна частина повинна займати не менше трьох четвертих обсягу роботи і включати відповіді на всі зазначені в плані питання. Висновки мають містити історичні оцінки.

За змістом курсова робота повинна бути конкретною. Не можна обмежуватися лише констатацією фактів, їх треба всебічно й глибоко проаналізувати, тобто висвітлити причини та умови виникнення того чи іншого державно-правового явища, процес його розвитку, особливості, значення та вплив на подальший розвиток держави і права.

Якщо будь-які історичні факти або явища оцінюються в літературі по-різному, бажано висловити власну думку про ці оцінки. Самостійний пошук необхідних відомостей, їх систематизація, узагальнення, аналіз, висновки – необхідні умови написання курсової роботи.

Робота повинна бути написана грамотно, чітким почерком і правильно оформлена. У ній треба виділити окремі розділи відповідно до плану. У разі необхідності можна використати схеми, діаграми тощо. Обсяг роботи має бути **25-35** сторінок аркушів формату А4. Курсова повинна бути оформлена у папку або прошита на брошураторі. Слід залишити поля для зауважень рецензента, пронумерувати сторінки, наприкінці роботи навести список використаної літератури.

Успішно виконана і правильно оформлена робота допускається до захисту. Під час захисту студенту можуть бути задані питання щодо змісту курсової роботи, її теми або зауважень рецензента. Якщо студент не відповів на них, він одержує незадовільну оцінку і повинен написати курсову роботу на іншу тему.

Т е м а 1. Держава і право Скіфів

П л а н:

1. Утворення скіфської держави.
2. Державний і суспільний лад.
3. Галузі скіфського права.

Л і т е р а т у р а

Древние цивилизации / под общ. ред. Г.М. Бонгард-Левин. – Н.: Мысль, 1989.

Скифы. Научно-популярный очерк / Б.Н. Граков. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1971.

Давня історія України: У 2 кн.: кн. 1: навч. посіб. / керівник авт. кол. П.П. Толочко: гол. ред. С.В. Головка. – К.: Либідь, 1994.

Райе Тамара Т. Скифы. Строители степных пирамид / пер. с англ. Л.А. Поповой. – М.: ЗАО Центрполиграф, 2004. – 223 с.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т. / за ред. В.Д. Гончаренка. – К.: Ін Юре. Т 1. З найдавніших часів до початку ХХ ст. – 1997.

Т е м а 2. Джерела права в Київській Русі

П л а н:

1. Процес становлення давньоруського права.
2. Звичаєве право.
3. Русько-візантійські договори.
4. Нормативно-правові акти кінця IX – початку XI ст.
5. Руська Правда – визначна пам'ятка права Київської Русі.
6. Пам'ятки давньоруського церковного права.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2000.

Российское законодательство X – XX веков. В девяти томах. Т. 1. Законодательство Древней Руси. – М.: Юрид. лит. – 1984.

Правовий звичай як джерело українського права IX – XIX ст. – К.: Наукова думка, 2006.

Р.Л. Хачатуров Невероятные методологические и теоретические вопросы становления Древнерусского права. – Иркутск, Иркутия гос. ун-т, 1974.

Момотов В.В. Формирование русского средневекового права в IX-XIV вв.: Монголия. – М.: ИКД „ЗЕРЦАЛО – М“. – 2003.

Юшков С.В. Русская Правда. Происхождение, источники, ее значение. – М., 1950.

Щапов Я.Н. Княжеские уставы и церковь в Древней Руси XI – XIV вв. – М.: Наука. 1972.

Т е м а 3. Суд і судочинство в Київській Русі

П л а н

1. Характер судочинства Київської Русі.
2. Досудовий розшук „злочинця-відповідача“ (заклич, звід, гоніння сліду).
3. Види судових доказів за Руською Правдою.

Л і т е р а т у р а

Киевская Русь: Очерки социально-экономической истории / И.Я. Фроянов: отв. ред. В.В. Мавродин. – Л.: Из-во Ленинград ун-та, 1974.

Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / за ред.: В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія історія держави і права України: У 2-х ч. / за ред. В.Д. Гончаренко. – К.: Ін Юре, 2000. – Т. 1: 3 найдавніших часів до початку ХХ ст. – Вид. 2-ге, перероб. і доп.

Нариси з історії українського державотворення / С. Грабовський, С. Ставрояні, Л. Шкляр. – К.: Генеза, 1995.

Бодрухін В.М. Нариси з історії української державності. – К.: Ін Юре, 2006.

Гавриленко Н.В. Київська Русь: політико-правовий нарис. – К.: Ін Юре, 2002.

Т е м а 4. Галицько-Волинська держава

П л а н:

1. Становлення Галицько-Волинського князівства.
2. Центральні та місцеві органи влади та управління Галицько-Волинського князівства.
3. Військова система князівства.
4. Суд і судочинство в Галицько-Волинській державі.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред.

В.Д. Гончаренка. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2000.

Котляр М.Ф. Галицько-Волинське князівство XIII ст. // Історія України. – 2000. – № 4.

Котляр М.Ф. Галицько-Волинське князівство (до 800-ліття утворення) // Український історичний журнал. – 2000. – № 1.

Бойко І. Джерела права Галицько-Волинської держави (1199-1349 рр.) // Вісник Львівського Університету. Серія юридична. – Вип. 42. – Л.: ЛДУ, 2006.

Баран В.Д. Княжий Галич в історії України // Український історичний журнал. – 2001. – № 4.

Софроненко К.А. Общественно-политический строй Галицко-Волинской Руси XI-XIII вв. – М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1955.

Пашуто В.Т. Очерки по истории Галицко-Волинской Руси. – М.: Изд-во АН СССР, 1950.

Кульчицький В., Тищик Б., Бойко І. Галицько-Волинська держава (1199-1349 рр.): моногр. – Львів, 2005.

Т е м а 5. Право за Литовськими статутами

П л а н

1. Розробка та прийняття Литовських статутів 1529, 1566 та 1588 р.
2. Основні правові інститути:
  - право власності;
  - спадкове право;
  - зобов'язальне право;
  - злочини і покарання;
  - судовий процес.
3. Історичне значення Литовських статутів.

Л і т е р а т у р а

Статути Великого князівства Литовського: у 3 т. / За ред. С. Ківалова, П. Музиченька, А. Панькова. – Одеса: Юрид. літ., 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб. / Упоряд.: А.С. Чайковський (кер.), О.Л. Копиленко, В.М. Кривоніс, В.В. Свистунов, Г.І. Трофанчук. – К.: Юрінком Інтер, 2003.

Хрестоматія з історії України / Упоряд. та авт. комент. О.М. Уривалкін. – К.: КНТ, 2007.

Історія держави і права України: підруч. / Кер. авт. кол.: А.С. Чайковський, В.І. Батрименко, Л.О. Зайцев, О.Л. Копиленко та ін.; за ред. А.С. Чайковського. – К.: Юрнім Інтер, 2003.

Крикун М. Адміністративно-територіальний устрій Правобережної України в XV-XVIII ст. Кордони воєводства у світлі джерел / Микола Крикун. – К., 1993.

Кузьминець О. Історія держави і права України / Олександр Кузьминець, Володимир Калиновський. – Вид. 2-ге, доп. – К., 2002.

Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2002.

Макарчук С.А. Джерелознавство історії України: навч. посіб. / С.А. Макарчук. – Львів: Світ, 2008.

Музиченко П. Історія держави і права України / Петро Музиченко. – К.: Знання, 2000.

Тищик Б.Й. Суспільно-політичний лад і право України у складі Литовської держави та Речі Посполитої / Б.Й. Тищик, О.А. Вівчаренко. – Івано-Франківськ, 1996.

Історія кодифікації дореволюційного права України / А.П. Ткач // Антологія української юридичної думки. Т.3. Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. – К.: Вид. Дім «Юрид. кн.», 2003.

Бойко І.Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349-1569 рр.): монографія / І.Й. Бойко. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.

Т е м а 6. Магдебургське право на Україні

П л а н

1. Введення Магдебургського права в Україні у XIV ст.
2. Збірники Магдебургського права, запозичені українськими містами.
3. Зміст грамот (юридики), якими надавалося право самоврядування.
4. Податковий імунітет за Магдебургським правом.
5. Судовий імунітет за правом самоврядування. Організація судової влади.
6. Органи самоврядування за Магдебургським правом по містах.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник. Том I / В.Д. Гончаренко. – К., 2003.

Бойко І. Джерела права Галицько-Волинської держави. "Вісник Львівського університету" Серія юридична. – Вип. 42. – Л., 2009.

Кульчицкий В., Тищик Б., Бойко І. Галицько-Волинська держава: моногр. – Львів. 2005.

Історія держави і права України. Підручник для студентів. – К.: Ін Юре. – 2007.

Т е м а 7. Суспільний лад в українських землях у складі Литви, Польщі та Речі Посполитої (кінець XIV - перша половина XVII ст.ст.)

П л а н

1. Колонізація українських земель. Правове становище феодалів та православного духовенства в українських землях у складі Литви, Польщі та Речі Посполитої.

2. Правове становище селян та міського населення в українських землях у складі Литви, Польщі та Речі Посполитої.
3. Правове становище козацтва. Реєстрове козацтво.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1.: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Музиченко Г.Ш. Історія держави і права України: Навч. посібник / П.П. Музиченко. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2000.

Історія держави і права України: Навч. посібник-практикум для студентів-юристів / В.С. Кульчицький, Б.Й. Тищик. – К.: Атіка, 2001.

Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1992.

Коваленко Л. Право Великого князівства Литовського та його вплив на становлення українського права // Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис. – 2004. – №2.

Трифонов С.І. Основні риси правового становища українського населення стосовно спадкування за законодавством Речі Посполитої // Часопис Київського університету права. – 2006. – № 1.

Ковальова С.Г. Правовий статус українських земель і їхнього населення у складі Великого князівства Литовського // Південноукраїнський правничий часопис: Науковий журнал, 2006. – № 1.

Т е м а 8. Історико-правові аспекти Конопотської битви (1659 р.) під проводом гетьмана України Івана Виговського

П л а н:

1. Правове становище України у складі московської держави за часів гетьмана Івана Виговського.

2. Конотопська битва під проводом гетьмана України Івана Виговського та її наслідки.

Л і т е р а т у р а

Про відзначення 350-річчя перемоги війська під проводом гетьмана України Івана Виговського у Конотопській битві : Указ Президента України від 11.03.2008 р. № 207 // Уряд. кур'єр. – 26 берез. (№ 56). – 2008.

Грабовський С. Нариси з історії українського державотворення / С. Грабовський, С. Ставроян, Л. Шкляр. – К.: Генеза, 1995.

Історія України та її державності / за наук. ред. Л. Є. Дещинського. – Л. : Бескид Біт, 2005.

Долматова Н. І. Ідея державності І. Виговського за Гадяцькою угодою 1658 р. / Н. І. Долматова // Держава і право. Юридичні і політичні науки. – К., 2001. – Вип.11.

Бульвінський А. Г. Дипломатичні зносини України в період гетьманування Івана Виговського (серпень 1657 – серпень 1659 рр.) / А. Г. Бульвінський // Укр. іст. журн. – 2005. – № 1.

Кульчицький В.С., Тищик Б.Й. Історія держави і права України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. – К.: Ін Юре, 2007.

Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Т-во «Знання» КОО, 2000.

Т е м а 9. Права, за якими судиться малоросійський народ, 1743 р.

П л а н

1. Соціально-політичне становище на Лівобережній Україні на початку XVIII ст.
2. Діяльність Першої малоросійської колегії.
3. Кодифікаційна робота щодо підготовки проекту кодексу.

4. Права, за якими судиться Малоросійський народ:
  - структура;
  - зміст:
    - а) власність, володіння, сервітути, заставне право;
    - б) зобов'язальне право;
    - в) кримінальне право: його характер, поняття та система злочинів і покарань;
    - г) судова система.

Л і т е р а т у р а

Права, за якими судиться малоросійський народ. 1743 / НАН України: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С.Грушевського / Ю.С. Шемшученко (відп. ред. та авт. передм.), К.А. Вислобоков (упоряд.). – К., 1997.

Антологія української юридичної думки. Т. 3. Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. – К.: Юрид. кн., 2003.

Вислобоков К. Литовський статут та "Права, за якими судиться малоросійський народ" (джерелознавчий аспект) // Бібліотечний вісник. – 2004. – № 2.

Дришлюк І.А. Общая характеристика проступков и преступлений против правосудия по "Правам, за якими судиться малоросійський народ" 1743 года // Актуальні проблеми держави і права. Вип.14: Актуальні проблеми кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права. – Одеса: Юрид. літ., 2002.

Макаренко А. Органи судочинства за "Правами, за якими судиться малоросійський народ" // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – Вип. 34. – Л.: ЛДУ, 1999.

Кистякивський А.Ф. Очерк исторических сведений о своде законов, действовавших в Малороссии под заглавием: Права, по которым судится малороссийский народ // Антологія української юридичної думки, Т. 3, Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. – К.: Юрид. кн., 2003. – С. 29-57.

Єрмолаєв В. Про об'єкт державного злочину в "Правах, по которым судится малороссийский народ" // Вісник Академії правових наук України. – № 3 (10). – Х.: Акад. Правових наук України. 1997.

Трифонов С.Г. Розробка вчення про спадкування у "Правах, за якими судиться малоросійський народ" // Ученые записки Таврического национального университета. – Т.18 (57). – № 2. Юридические науки. – Симферополь, 2005.

Калашник А. Цивільне право України часів Гетьманщини (кодекс 1743 р.) // Актуальні проблеми правознавства України: Тези доповідей і наук, повідомл. студ. наук. конф. за підсумками наук.-дослід. роботи за 1999/2000 навч. рік. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2000.

Т е м а 10. Джерела права України в першій половині XIX ст.

П л а н

1. Витіснення норм звичаєвого права і ліквідація Магдебурзького права на території України.
2. Способи систематизації і кодифікації українського законодавства. Зібрання малоросійських прав 1807 р.
3. Систематизація та кодифікація загальноросійського законодавства.
4. Джерела, що регулюють окремі галузі права.

Л і т е р а т у р а

Історія вчень про державу і право: Хрестоматія: для юридичних закладів освіти. – 3-є видання, доп. і змін. – Х.: Право, 2005.

Откуда пошел русский суд. От Устава князя Владимира Святославовича до Полного собрания законов Российской империи // Российская юстиция. – 2003. – № 1.

Румянцев В.О., Страхов М.М. Історія держави і права

України. – Вип. II. Навч. посібник. – К.: НМКВО, 1992.

Сливка С.С. Джерела права поневоленої нації // Львівський державний університет внутрішніх справ. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. – Вип. 3. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. – 2006.

Ткач А.П. Історія кодифікації дореволюційного права України. – К.: Видавництво Київського університету, 1968.

Толкачева Н. Звичаєве право України: особливості розвитку // Українське право. – 2004. – № 1.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т. – Т. 1. З найдавніших часів до поч. ХХ ст. – К.: Ін Юре, 1997.

Т е м а 11. Інститут мирових суддів за судовою реформою 1864 р.

П л а н

1. Розробка інституту мирових суддів у процесі підготовки судової реформи 1864р. у Російській імперії.
2. Введення мирових судів на території України.
3. Структура мирових судів та їх правовий статус.
4. Особливості судочинства в мирових судах.
5. Результати діяльності мирових судів.

Л і т е р а т у р а

Поляков И.И. Становление и деятельность мировой юстиции в Таврической губернии (60-80-е годы XIX в.) // Проблемы законности: Республ. міжвідом. наук. зб. / Відп. ред. В.Я. Тацій. -Х.: Нац. юрид. акад. України, 2000. – Вип. 44.

Смыкалин А. От реформ Екатерины II к судебной реформе 1864 года // Российская юстиция. – 2001. – № 3.

Чельцов-Бebutov М.А. Курс уголовно-процессуального права. Очерки по истории суда и уголовного процесса в рабовладельческих, феодальных и буржуазных государствах. – СПб.: Равена, Альфа, 1995.

Шигаль Д.А. З'їзди мирових суддів в Російській імперії за судовою реформою 1864 р. // Проблеми законності. – Вип. 69. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2004.

Шигаль Д.А. Організаційні особливості інституту мирових суддів, введеного за судовою реформою 1864 р. на території українських губерній // Проблеми законності. – Вип. 82. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2006.

Щербина П.Ф. Судебная реформа 1864 года на Правобережной Украине. – Л.: Вища шк., 1974.

Т е м а 12. Держава і право України в роки буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр.

П л а н

1. Буржуазно-демократична революція 1905-1907 рр. в Росії та Україна.
2. Зміни в суспільному устрої України в роки буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр.
3. Зміни в державному ладі України в роки буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр. Представництво від українських губерній у Державній думі Російської імперії першого та другого скликань.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1. – Кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. длі студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. 2-ге, переробці доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2000.

Новітня історія України (1900-2000): Підруч. / А.Г. Слісаренко, В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та ін. – К.: Вища шк., 2000.

Аврех А.Я. Столыпин и судьбы реформ в России. – М., 1991.

Ботушанський В.М. Перегук революції. До 100-річчя Першої російської революції 1905-1907 рр. // УІЖ. – 2005. – № 4.

Васильківський Л. Роздуми на схилі життя (спогади революції 1905 р. в Києві) // Хроніка 2000. – 2002.

Ганелин Р.Ш. Российское самодержавие в 1905 году: реформа и революция. – СПб., 1991.

Гончаренко В.Д. Зміни в системи центральних органів влади Росії внаслідок буржуазно-демократичної революції 1905-1907 рр. // Вісн. Акад. прав. наук. – Х., 2005. – № 2 (41).

Киян М.Ш. Представительство от украинских губерний в Государственной Думе Российской империи I и II созывов (1906-1907 гг.). – Х.: Основа, 2007.

Коваленко Л. Висвітлення українського питання в Державних думах Російських імперіях на сторінках преси // Право України. – 2003. – № 9.

Коник О.О. Селянські депутати з України в I і II Державних Думах Російської імперії // Укр. іст. Журнал. – 1995. – № 1.

Крип'якевич І. Історія України. – Л.: Світ, 1990.

Мільчакова О. Представницькі (законодавчі) установи в історії України // Часоп. Парламенту. – 2004. – № 8.

Полянська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – Т. 2. – 3-тє видання. – К., Либідь, 1995.

Субтельний О. Україна. Історія. – К., 1991.

Тонка Р.В. Суспільно-політичний погляд українського селянства під час першої російської революції на матеріалах наказів та ухвал до I Державної Думи // Український селянин. – 2002. – № 5.

Шацило К. Первая Государственная дума. // Народ. Депутат. – 1990. – № 3.

Тема 13. Суспільно-політичний лад і право України на початку XX ст. та в період Першої світової війни

П л а н

1. Суспільно-політичний лад і право в Україні (1914 – лютий 1917 рр.)
  - 1.1. Суспільний лад:
    - правове становище дворянства;
    - духовенство;
    - буржуазія;
    - почесні громадяни;
    - робітники;
    - селянство.
  - 1.2. Державний лад:
    - Україна у планах учасників війни;
    - оголошення українських губерній на воєнному положенні або положенні надзвичайної охорони;
    - мілітаризація місцевого апарату самодержавної влади і управління;
    - комісії і уповноважені Особливих нарад у губернських і повітових містах;
    - обласні і місцеві Військово-промислові комітети;
    - військово-польові суди.
2. Право:
  - цивільне право;
  - адміністративне право;
  - кримінальне право;
  - надзвичайне законодавство.
3. Зміни в суспільно-політичному ладі та праві Галичини, Буковини і Закарпаття.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Академічний курс: У 2 т. / В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, (О.Д. Святоцький та ін.; За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. – К.: Ін Юре, 2000. – Т. 1.

Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. посібник для студ. юрид. спец. вищих закл. і фак.: У 2 т. / За ред. В.Д. Гончаренка. – 2-е вид., перероб. і доп. – Т. 1: 3 найдавніших часів до початку ХХ ст. – К.: Ін Юре, 2000.

Компанієць І.І. Становище і боротьба трудящих мас Галичини, Буковини та Закарпаття на початку ХХ ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1960.

Кульчицький В.С., Настюк М.І., Тищик Б.Й. Історія держави і права України. – Львів: Світ, 1996.

Полянський Н.Н. Царские военные суды в борьбе с революцией 1905-1907 гг. – М.: Московский гос. университет, 1958.

Субтельний Орест. Україна: історія. – К.: Либідь, 1991.

Т е м а 14. Генеральний Секретаріат – виконавчий орган Української Центральної Ради

П л а н

1. I Універсал Центральної Ради і утворення першого українського уряду. Декларація Генерального Секретаріату 10 липня 1917 р.

2. Генеральний Секретаріат - крайовий орган Тимчасового Уряду. Статут Генерального Секретаріату 29 липня 1917 р. Інструкція Тимчасового Уряду Генеральному Секретаріату 4 серпня 1917р. Декларація Генерального Секретаріату 12 жовтня 1917 р.

3. Проголошення Української Народної Республіки.

4. IV Універсал і формування Ради народних міністрів Української Народної Республіки.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: У 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003. – 656 с.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003. – 472 с.

Срмолаєв В.М. Вищі представницькі органи влади в Україні (істор. правове дослідження). – Х.: Право, 2005.

Срмолаєв В.М. Історія вищих представницьких органів влади в Україні. Навчальний посібник. – Х.: Право, 2007.

Срмолаєв В.М. До питання про перший український парламент – Українську Центральну Раду // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – Вип. 10. – Х.: Право, 2005.

Срмолаєв В.М. Українська Центральна Рада: організація і порядок роботи // Вісник Харківського національного університету внутрішніх сил. – Вип. 32. – Х.: Хар. нац. ун-т внутр. справ, 2006.

Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України. 1917-1920.: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997.

Мироненко О.М. Світоч української державності: політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради. – К.: Либідь, 1995.

Павленко Ю, Храмов Ю. Українська державність у 1917-1919 рр. (історико-генетичний аналіз). – К.: Либідь, 1995.

Рум'янцев В.О. Українська державність у 1917-1922 рр. (форми і проблеми розбудови). – Х.: Юрид. акад., 1996.

Рум'янцев В.О. Центральна Рада: боротьба за відновлення української державності: Навч. посіб. – Х.: Юрид. акад., 1995.

Українська Центральна Рада. Док. і матеріали: У 2 т. – К.: Наук. Думка, 1996-1997.

Український парламентаризм: минуле і сучасне // За ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Наук. думка, 1999.

Тема 15. Конституція Української Народної Республіки 1918 р.

П л а н

1. Розробка та прийняття Конституції УНР. Її структура.
2. Правовий статус громадянина УНР за Конституцією.
3. Форма держави за Конституцією.
4. Система центральних і місцевих органів державної влади.
5. Конституційні права націй.
6. Історичне значення Конституції УНР.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Копиленко О.Л. Держава і право України. 1917-1920 рр.: Навч. посіб. / О.Л. Копиленко, М.Л. Копиленко. – К.: Либідь, 1997.

Матеріали “круглого столу” “90-річчя Конституції Української Народної Республіки” (м. Харків, 25 квітня 2008 р.) // Вісник Академії правових наук України. – 2008. – № 2 (53). – С. 273-289.

Мироненко О.М. Світоч української державності. Політико-правовий аналіз діяльності Центральної Ради / О.М. Мироненко. – К.: ІдП ім. В.М. Корецького НАН України, АПрН України, 1995.

Рум'янцев В.О. Українська державність у 1917-1922 рр.: національно-демократична і радянська альтернативи: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.01 / Рум'янцев Вячеслав Олексійович. – Х., 1998.

Т е м а 16. Конституція УСРР 1919 р.

П л а н

1. Прийняття Конституції УСРР 1919 р.
2. Радянське державне будівництво в Україні за Конституцією 1919 р.
3. Основні положення Конституції УСРР 1919 р.
4. Органи державної влади і їх повноваження за Конституцією УСРР 1919 р.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Рум'янцев В.О. Українська державність у 1917-1922 рр. – Х.: Право, 1996.

Копиленко О.Л., Копиленко М.Л. Держава і право України. 1917-1920: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997.

Єрмолаєв В.М. Вищі представницькі органи влади в Україні. – Х.: Право, 2005. – С. 245-249.

Миرونенко О.М. Історія Конституція України. – К.: Ін Юре, 1997.

Кульчицький В.С, Тищик Б.Й. Історія держави і права України: Навч. посіб. – К.: Атіка, 2001.

Чайковський А.С, Батрименко В.І., Копиленко О.Л. Історія держави і права України: Навч. посіб. / Інститут економіки, управління та господарського права. – К.: Юрінком Інтер, 2000.

Юридична енциклопедія: в 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – Т. 3. – К.: Укр. енцикл., 2001.

Т е м а 17. Голодомор в Україні в 1932-1933 рр.

П л а н:

1. Суцільна колективізація в Україні та її законодавче забезпечення:

- методи воєнно-комуністичного штурму та його законодавче забезпечення;
- експропріація заможного прошарку селянства;
- руйнування розвинутої системи сільськогосподарської кооперації;
- бюрократичні методи керівництва створеними колгоспами.

2. Голодомор в Україні: причини й наслідки:

- причини голоду, його масштаб;
- Закон від 7 серп. 1932 р. “Про охорону майна державних підприємств, колгоспів та кооперацій і зміцнення суспільної (соціалістичної) власності” як засіб для посилення голодомору;
- “діяльність” надзвичайної комісії В.М. Молотова по реалізації сталінської політики геноциду щодо українського селянства;
- наслідки голодомору.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Бодрухін В.М. Нариси з історії української державності. – Луганськ, Східноукр. нац. ун-т, 2001.

Зімен Гергард. Чи був голодомор 1932-1933 рр. інструментом “ліквідації” українського націоналізму // Укр. іст. журн. – 2005. – № 2. – С. 118-131.

Голодомор 1932–1933 років на Україні: очима істориків, мовою документів. – К.: Політвидав України, 1990.

Джеймс М. Політичні причини голодомору в Україні (1932-1933 рр.) // Укр. іст. журн. – 1995. – № 1. – С. 34-48.

Колективізація і голод на Україні 1929–1933: Зб. док. і матеріалів (АН України, Ін-т історії України). – К.: Наук. думка, 1992.

Кульчицький С., Максудов С. Втрати населення України від голодомору // Укр. іст. журн. – 1991. – №2. – С. 3-10.

Т е м а 18. Конституція УРСР 1937 року та її декларативний характер

П л а н

1. Підготовка і прийняття Конституції.
2. Система і структура Конституції.
3. Конституція про суспільний лад і державний устрій.
4. Система органів влади і управління за Конституцією.
5. Основні права й обов'язки громадян за Конституцією.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Курицын В.М. История государства и права России 1929-1940 гг. Учеб. пособие для высш. шк. – М., 1998.

Тема 19. Право України в роки Великої Вітчизняної війни (1941-1945 рр.)

П л а н

1. Джерела права в Україні в умовах війни.
2. Цивільне, земельне та колгоспне право.
3. Сімейне право.
4. Трудове право.
5. Кримінальне та процесуальне право.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Концерн „Видавничий Дім "Ін Юре", 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: У 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Історія держави і права Української РСР: у 2-х т. 1917-1967 р.р. – Том 2. – К.: Наукова думка, 1967.

Исаев М.М., Утевский Б.С., Гродзинский М.М. Законодательство по уголовному праву и процессу в период войны. – М.: Юрид. изд-во НКЮ СССР., 1943.

История советского государства и права: в 3-х кн. Книга третья. – М., Наука, 1985.

История советского уголовного права / Под ред. А.А. Герцензона. – М.: Юрид. изд-во Министерство юстиции СССР, 1948.

История развития советского трудового законодательства / Под ред. О.Н. Волкова. – М., ВЮЗИ, 1985.

Кравцов Б. Советское право в условиях Великой Отечественной войны // Советское государство и право. – 1965. – № 5. – С. 22-29.

Сорок лет советского права. 1917-1957. – Том II. – Ленинград: Изд-во Ленингр. Ун-та. 1957.

Советское право в период Великой Отечественной войны / Под ред. И.Т. Голякова. – М.: Юрид. узд-во МЮ СССР, 1948.

Т е м а 20. Держава і право України в період лібералізації суспільних відносин (середина 50-х – середина 60-х років)

П л а н

1. Суспільно-політичне життя й політична боротьба в Україні.
2. Розширення повноважень союзних республік.
3. Перебудова державного апарату. Реформи промисловості та системи управління народним господарством.
4. Непослідовність і незавершеність демократичних процесів.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

Новітня історія України (1900-2000): Підруч. / А.Г. Слісаренко, В.І. Гусев, В.П. Дрожжин та ін. – К.: Вища шк., 2000.

Павлов О. Аграрна політика радянської держави в 1960-1970-ті роки: пріоритети, наслідки, уроки // Зб. наук. праць Нац. акад. держ. управління при Президентові України. – 2005. – №1.

Падалка С.С. Україна 50-60-х років ХХ ст. – К.: Ін-т історії України, 2000.

Тимцуник В. Своєрідність викриття культу особи як головного знаряддя у боротьбі за владу напередодні ХХ з'їзду

КПРС // Вісн. Укр. акад. держ. управління при Президентові України. – 2003. – № 1.

Шаповал Ю.І. Сталінізм і Україна // Український історичний журнал. – 1992. – № 5.

Т е м а 21. Кодифікація радянського законодавства в Україні у 60-70-х рр. ХХ ст.

П л а н

1. Причини кодифікації права та особливості її проведення.
2. Кодифікація за галузями права:
  - цивільне та господарське право;
  - кримінальне право;
  - адміністративне право;
  - процесуальне право;
  - виправно-трудова право;
  - трудова право;
  - сімейне право;
  - природоресурсне право.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України. Підручник: у 2-х т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Том 1: кол. авторів: В.Д. Гончаренко, А.Й. Рогожин, О.Д. Святоцький та ін. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України: у 2-х т.: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / За ред. В.Д. Гончаренка. – Вид. перероб. і доп. – Т. 1. – К.: Ін Юре, 2003.

История государства и права Украинской ССР / Под ред. Г. Бабия. – К.: Наук. думка, 1976.

Сборник документов по истории уголовного законодательства СССР и РСФСР (1953-1991 гг.). – Казань: Изд. Казанского университета 1992.

Т е м а 22. Конституція УРСР 1978 р.

П л а н

1. Причини та передумови прийняття Конституції УРСР 1978 р.
2. Розробка та прийняття Конституції УРСР 1978 р.
3. Правовий статус УРСР як союзної республіки.
4. Вищі органи влади й управління УРСР.
5. Місцеві органи влади й управління.
6. Судові і правоохоронні органи.
7. Права і свободи громадян.

Л і т е р а т у р а

Історія держави і права України: Підручник у 2- т. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – Т. 2. – К.: Ін Юре, 2003.

Хрестоматія з історії держави і права України / За ред. В.Д. Гончаренка. – К.: Ін Юре, 2003..

Постанова Верховної Ради УРСР про створення Редакційної комісії по підготовці остаточного тексту Конституції Української РСР // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1978. – № 18. – Ст. 226.

Декларація Верховної Ради УРСР про прийняття Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки // Там само. – Ст. 267.

Советское строительство: Учеб. пособие для юр. факульт. и вузов / А.А. Головка, А.Н. Крамник, Е.Н. Тагунов, под ред. А.А. Головка. – Мн.: Высш. школа, 1979.

Миرونенко О.М. Історія Конституції України. – К.: Ін Юре, 1997.

Історія української Конституції / Упоряд. А.Г. Слюсаренко, М.В. Томенко – К.: Право, 1997.

Музиченко П.П. Історія держави і права України: Навч. посіб. – К.: Тов-во „Знання" КОО, 1999.

Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність / Під ред. Ю.С. Шемшученка; упоряд. О.І. Кресіна. – К.: Ін-т держави і права ім В.М. Корецького НАН України, 2001.

Навчальне видання

Електронне видання

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Бакалавр”,
напрямок підготовки 6.030401 “Правознавство”)

для студентів 1 курсу денних факультетів

У к л а д а ч і: В.Д. Гончаренко,
М.Ш. Киян,
К.М. Лісогорова,
В.А. Лизогуб,
Т.О. Матвєєва,
Ю.М. Походзіло,
І.М. Скуратович,
Д.А. Тихоненков,
М.М. Шевердін,
Д.А. Шигаль

(у авторській редакції)

План 2012

Підп. до друку .12.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆.
Вид. № 16. Зам. № 16.